

Helse- og omsorgsdepartementet

Vår saksbehandler: Astrid Grydeland Ersvik
Vår ref.: 736429 (2015_00918)

Vår dato: 08.01.2016
Deres ref.: 15/3774

Høringssvar: Vs: Høring om implementering av tobakksdirektivet 2014/40/EF

Norsk Sykepleierforbund (NSF) konsentrerer vårt høringssvar om ny regulering av e-sigaretter. Vi har konkludert med at importforbudet primært bør opprettholdes. Vi har også mindre merknader til noen av de øvrige reguleringsforslagene.

Forebygging av tobakksbruk er ett av temaene i Norsk Sykepleierforbunds folkehelsesatsing. Vi stiller oss blant annet bak de foreslåtte tiltakene i NCD-strategien¹, eksempelvis det å opprettholde et høyt avgiftsnivå på tobakksvarer, utvikling av lovverket og å styrke vernet mot passiv røyking. Norge har ratifisert den internasjonale tobakkskonvensjonen, og er juridisk forpliktet til å følge denne. Retningslinjer og det nye tobakksdirektivet forstås som en hjelp til å implementere konvensjonen. Forslaget i direktivet om å tillate import av e-sigaretter innebærer slik vi ser det en dreining i feil retning forhold til dagens nasjonale reguleringer. NSF mener at forbudet mot import og salg bør opprettholdes, og begrunner dette med:

- Hensynet til rekruttering av barn og unge - risikoen for denormalisering, dvs. en senket terskel for å begynne å røyke
- Usikker evidens i forhold til mulige langtidsskadevirkninger tilsier at føre-var-prinsippet er styrende
- Hensynet til røykesluttetere og behovet for skadereduksjon kan ivaretas ved at e-sigaretter forskrives som reseptbelagt legemiddel

Våre synspunkt utdypes i det følgende.

6.10 Bør dagens norske forbud oppheves?

Det finnes enda ikke studier av langtidseffekter og skadepotensiale på lang sikt (side 9). Bruken av e-sigaretter vokser sterkt i hele verden (side 11). I Norge bruker ungdom i liten grad e-sigaretter, mens dette ser ut til å være en økende trend i andre land i Norden og verden for øvrig. Etter år med nedgang øker nå tobakksalget i USA, og en delforklaring antas å være tilgang på mer «ufarlige» alternativ, som e-sigaretter. Bruken av e-sigaretter øker kraftig blant tenåringer og unge amerikanere. I følge SIRUS² er denne økningen primært på ikke-nikotinholdige e-sigaretter. For mange voksne amerikanere har e-sigaretter blitt et tillegg til vanlige sigaretter i stedet for en erstatning³.

¹ NCD-strategi (2013-2017), Helse- og omsorgsdepartementet

² Karl Erik Lund på frokostseminar i regi av LHL 07.01.16.

³ <http://www.dn.no/myheter/utenriks/2015/12/01/2144/Helse/ryking-ker-i-usa>

NORSK SYKEPLEIERFORBUND

Tøllbugt, 22
Postboks 456
0104 Oslo

Telefon: 0 24 09
Telefaks: 22 04 32 40
E-post: post@nsf.no

www.nsf.no
Bankgiro: 1600 49 66698
Org.nr: NO 960 893 506 MVA

Faktura adresse:
sykepleierforbundet@invoicedrop.com

Digitalt godkjent av forbundsleder, 21.01.2016 - 15:18:28

Det sies i høringsforslaget at «*Departementet er særlig opptatt av hvilken effekt e-sigaretter kan vise seg å ha når det gjelder det pågående arbeidet med denormalisering av røyking, og om de kan være en inngangsport til tobakksbruk for barn og unge*» (sitert side 24). I Europa ser vi at butikker som selger e-sigaretter minner om rene godtebutikker, der e-sigaretter tilbys med en rekke smakstilsetninger og lukter. E-sigaretter markedsføres gjennom annonser og musikkvideoer rettet mot ungdom, gjennom promotering på sportsarrangement og ved bruk av kjendiser. Markedsføringsstrategiene ligner mye på de som blir benyttet ved markedsføring av vanlige sigaretter. Når vi ser at tobakksindustrien øker omsetningen etter at e-sigaretter kom på markedet, sier det mye om markedsinteressene som står bak ønsket om økte eksport-firportmuligheter. I Norge har tobakksrøyking gått kraftig ned blant unge, men også totalt sett. Imidlertid er det totale tobakksforbruket stabilt, men bruken har dreid over mot snus – særlig blant de unge. Etter at snus kom med ulike smakstilsetninger, førte dette til en økning i snusbruk. Verken helsemyndighetene eller andre forutså den kraftige veksten i snusbruk blant unge som vi har hatt de siste årene. Vi mener at parallellen til e-sigaretter med smakstilsetninger er klar, og at e-sigaretter vil kunne bli en ny trend blant ungdom. Forskning tyder på at få ikke-røykere starter med e-sigaretter og går over til vanlige sigaretter. Den såkalte «gateway-effekten» er antatt å være liten. I dag er mange barn og unge svært anti-røyk. Ungdom synes imidlertid nye produkter er spennende, og internasjonale trender får fort fotfeste i Norge. Det at e-sigaretter finnes både med og uten nikotin gjør at det er lett å tenke seg en glidende overgang mellom ulike typer hvis de først er tilgjengelige. Vi erkjenner at usikkerheten rundt disse effektene er usikker pr. i dag. Å øke tilgangen til nye potensielt skadelige alternativer og å risikere at barn og unge rekrutteres til e-sigarettbruk, mener vi ikke er en klok strategi om vi ønsker å holde tobakksbruken nede, bidra til god folkehelse og nå målet om «En framtid uten tobakk»⁴.

Det vises til at PHE (Public Health England) har konkludert med at e-sigaretter er 95 % mindre skadelig enn sigarett røyking, men at rapporten er blitt kritisert fra flere hold. Kritikken har gått på at man ikke kan si noe om langtidseffektene av e-sigarett røyking, og at flere av forskerne bak rapporten som PHE baserer sine anbefalinger på, har bindinger til tobakksindustrien⁵.

E-sigaretter antas å være et egnet hjelpemiddel for etablerte røykere som ønsker hjelp til røykeslutt, er langt mindre helseskadelig enn tobakksrøyk og virker slik klart skadereduserende. De som røyker regelmessig i dag er en gruppe som i begrenset grad nås gjennom de mer tradisjonelle påvirkningskanalene. NSF erkjenner at denne gruppen bør sikres enkel tilgang til e-sigaretter. Vi mener imidlertid at dette kan gjøres på andre måter enn gjennom å tillate generell import og salg. «Det er så langt ikke mulig å slå fast hvorvidt e-sigaretter er et bedre hjelpemiddel for varig røykeslutt enn andre som allerede er tilgjengelige», sier SIRUS i sin rapport. Denne usikkerheten mener vi ikke taler til fordel for å åpne for generell import og salg. Regulert import, forskrivning som legemiddel og salg av e-sigaretter gjennom apotek mener vi bør kunne ivareta gruppen røykesluttere og bidra til den ønskede skadereduksjonen.

Noen forskere og miljø mener at føre-var-prinsippet er irrelevant i denne sammenhengen. NSF mener at den store graden av usikkerhet knyttet til effekt på røykeslutt, risikoen for denormalisering av sigarettbruk og rekruttering av ungdom tilsier at et helsemessig føre-var-prinsipp bør være gjeldende. Om dette sier helse- og omsorgsdepartementet: «*Føre-var-prinsippet skal legges til grunn når det fastsettes normer og standarder for godt folkehelsearbeid. Det gjelder både tiltak for å redusere risiko og tiltak for å fremme helse. I mange tilfeller vil det være usikkerhet knyttet til forholdet mellom eksponering og helseeffekt, eller til forholdet mellom tiltak og helseeffekt. Ved fastsetting av normer er det tilstrekkelig at det er sannsynlig at en eksponering eller et tiltak kan medføre fare for helseskade. Det er ikke krav om vitenskapelig sikkerhet.*»⁶

NSF mener at det også er et juridisk føre-var-prinsipp som bør vektlegges. Regjeringen ønsker å knytte seg til en evt. TTIP-avtale mellom EU og USA. NSF mener at handelsavtaler ikke skal inneholde investor-stat tvisteløsninger som

⁴ Nasjonal strategi for arbeidet mot tobakkskader 2013-2016, Helse- og omsorgsdepartementet

⁵ <http://www.dailymail.co.uk/health/article-3213676/E-cigarette-industry-funded-experts-ruled-vaping-safe-Official-advice-based-research-scientists-pay-vaping-companies.html>

⁶ <https://www.regjeringen.no/no/dokument/dept/hod/stmeld/2012-2013/meld-st-34-201220131/2/5/3/id734987/>

ISDS, fordi slike kan ha negative konsekvenser blant annet for forebyggende arbeid. ISDS innebærer at store multinasjonale selskaper kan saksøke staten, slik tobakkgiganten Philip Morris (nå Altria Group) gjorde mot Norge da tobakk skulle fjernes fra synlige hyller i butikkene, og mot Uruguay og Australia for bla. å ha innført strengere advarsler på røykepakkene. Slike avtaler vil også gjøre det svært vanskelig/umulig å reversere beslutninger om eks. å tillate import av e-sigaretter, selv om ny forskning skulle dokumentere klare helsemessige skadevirkninger.

Vi kan ikke se at departementet har entydige, gode argument for å oppheve dagens importforbud. Slik vi vurderer det i dag, innebærer det å tillate generell import flere ulemper og økt helseisiko for mange og for folkehelsen, enn det fordelene for noen relativt få kan forsvare.

6.14 Krav om bruksanvisning

Dette er et krav vi mener må være gjeldende også om importforbudet opprettholdes. Vedr. språkkrav til bruksanvisning understrekes det at opplysninger på norsk er nødvendig for en korrekt og sikker bruk av produktet. Det må imidlertid også tas hensyn til de som bor i Norge, men som ikke behersker norsk. Bruksanvisninger må derfor tilbys på de mest brukte språkene.

Dersom importforbudet besluttes opphevet

Skulle importforbudet bli opphevet, har NSF kommentarer til noen av forslagene i høringen. Prinsipielt mener vi at e-sigaretter skal omfattes av det samme regelverket som i dag gjelder for andre tobakksprodukter.

6.12. Forslaget om registreringsplikt støttes. I veiledning til produsent/importør bør det fremgå hva som legges i «vesentlig endring av produktet».

6.15. Forslag til merking og emballasje - med foreslått helseadvarsel «Dette produktet inneholder nikotin som er et svært avhengighetsskapende stoff» støttes.

6.19 Tilleggsreguleringer

Vi mener det ikke bør gjøres unntak for oppstillingsforbudet for e-sigaretter. Det bør heller ikke gjøres unntak fra forbud mot bilder og utfyllende produktinfo for internetbutikker.

6.20 Inkludering av e-sigaretter i røykeforbudet - forslaget med aktuelle lovendringer støttes.

6.21 Tilsyn

Vi er spørrende til om en deling av tilsynsansvar og -oppgaver på fire ulike instanser (Legemiddelverk, Helsedirektorat, Arbeidstilsyn og kommuner) er hensiktsmessig og rasjonelt.

14 Nye tobakksprodukter

NSF mener primært at dagens forbud mot nye former for tobakks- og nikotinholdige produkter bør opprettholdes. Subsidiært bør det etableres en godkjenningsordning.

Med vennlig hilsen

Eli Gunhild By
Forbundsleder

Kari E. Bugge
Fagsjef

Kopi: [Kopi her]

